

РОЗКРИТТЯ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ГУДВІЛ ЯК НЕМАТЕРІАЛЬНИЙ АКТИВУ ФІНАНСОВІЙ ЗВІТНОСТІ

Сучасний вектор розвитку економіки вказує, що єдиний успішний шлях до створення конкурентоздатного підприємства – концентрація капіталу і виробничих потужностей, а головне їх взаємна інтеграція. Логічним наслідком цих процесів вважається поява такої категорії, як «гудвіл». У роботі проаналізовані правила первісного визнання, оцінки і подальшого відображення в звітності гудвілу відповідно до вимог МСФЗ (IFRS) 3 «Об'єднання бізнесу» та МСФЗ (IAS) 36 «Зменшення корисності активів», окремі аспекти в частині заборони на визнання внутрішньогенерованого гудвілу містяться в МСФЗ (IAS) 38 «Нематеріальні активи».

До ключових облікових питань гудвілу можна віднести:

- первісне визнання і оцінка гудвілу;
- подальша оцінка гудвілу в ході його життєвого циклу;
- розкриття інформації про гудвіл у фінансовій звітності.

Активи і зобов'язання придбаних підприємств оцінюються згідно з МСФЗ (IFRS) 3 за справедливою вартістю на дату придбання та класифікуються виходячи з умов договорів, економічних умов, облікової політики та інших факторів. Виняток становлять договори оренди (МСФЗ (IAS) 17 «Оренда») і страхування (МСФЗ (IFRS) 4 «Страхові контракти»).

Відповідно до правил МСФЗ (IAS) 38 «Нематеріальні активи» для визнання нематеріального активу досить, щоб стаття відповідала визначенню об'єкта як негрошового активу, який може бути ідентифікований, тобто відділений від інших активів, або впливає з договірних чи інших правових відносин. Даний критерій характерний для створених торгових марок, товарних знаків, списків клієнтів, наявних замовлень на поставку та інші подібних за своєю суттю статей, які раніше не визнавались в якості нематеріальних активів і розглядались як компоненти внутрішньо генерованого гудвілу.

Якщо в наступні роки після визнання збитку від знецінення намітилося істотне зростання гудвілу (пов'язаний зі збільшенням вартості імені компанії, розвитком клієнтської бази та інших факторів, які здатні генерувати прибуток), то цей факт вказує, що збиток від знецінення, визнаний в попередні роки, зменшився або більше не існує. Однак МСФЗ не допускають відновлення збитку від знецінення гудвілу, оскільки будь-яке подальше збільшення суми очікуваного відшкодування гудвілу буде збільшенням гудвілу, що створеного всередині компанії. А внутрішньо створений гудвіл не відповідає критеріям визнання у фінансовій звітності.

В рамках існуючої міжнародної практики проведення тесту на знецінення, суперечливим є той факт, який стосується віднесення сум знецінення гудвілу на фінансовий результат, тобто можна прослідковувати подвійне зниження вартості активів. Беззаперечним є те, що у випадку зниження економічних вигід, джерелом якого буде знецінення гудвілу, дане зниження буде відображене на відповідних

рахунках обліку. При цьому МСФЗ пропонують додатково знижувати і без того зменшену, в тому числі під впливом негативної динаміки гудвілу, величину фінансового результату на величину його знецінення.

Таким чином, в обліку утворюється багаторівневе заниження фінансового результату: спочатку він знижується під впливом об'єктивних факторів, в результаті неідентифікованого впливу деградації гудвілу, а потім відбувається штучне заниження, шляхом прямого віднесення сум знеціненого гудвілу на фінансовий результат.

Для здійснення оцінки динаміку вартості гудвілу протягом звітної періоду у звітності важливо розкривати інформацію, яка представлена на рис. 1.

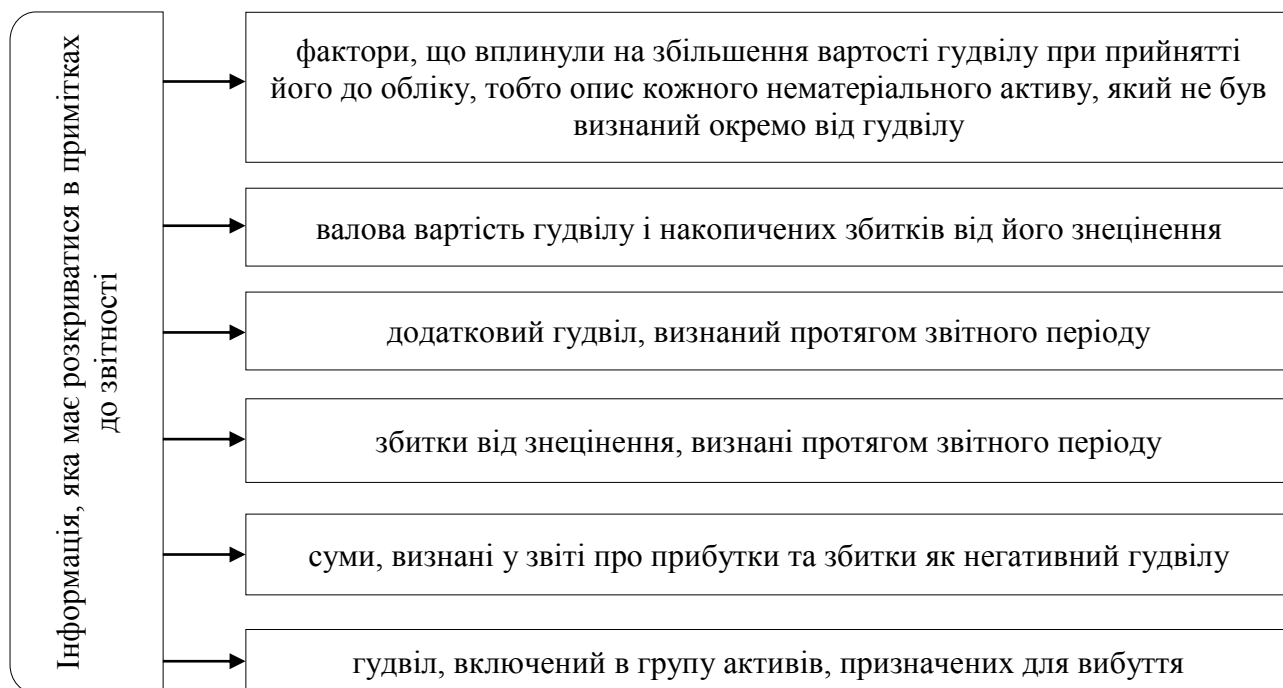

Рис 1. Інформація про гудвілу, яка підлягає розкриттю в звітності

Правила обліку гудвілу, встановлені МСФЗ (IFRS) 3 (зміна розрахунку первісної оцінки гудвілу, зміна порядку подальшого обліку і розкриття), покликані підвищити достовірність звітності для прийняття рішень зацікавленими користувачами. Таке переконання ґрунтується на тому, що:

- визнання умовних зобов'язань впливає на величину гудвілу і сприяє розумінню «ціни по угоді» об'єднання бізнесу;
- тестування гудвілу дає змогу побачити об'єктивну вартість гудвілу;
- обсяг інформації, що розкривається відповідно до МСФЗ (IFRS) 3 дозволяє оцінити сутність і фінансовий ефект від об'єднання бізнесу.

У той же час досягнення зазначених переваг на практиці багато в чому залежить від правильності застосування положень МСФЗ (IFRS) 3, МСФЗ (IAS) 36, що багато в чому визначається професійним судженням бухгалтера.